

POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania S. K.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 czerwca 2025 r.,
wniosku pełnomocnika odwołującego się z dnia 11 września 2023 r. w przedmiocie
wyłączenia od rozpoznania sprawy o sygn. akt I USKP 184/24 sędziego Sądu
Najwyższego Renaty Żywickiej,

**oddala wniosek o wyłączenie sędziego z dnia 11 września
2023 r.**

UZASADNIENIE

Pełnomocnicy procesowi Ubezpieczonego wnieśli o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Renaty Żywickiej na podstawie art. 49 § 1 k.p.c. oraz art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. w skardze kasacyjnej z 11 września 2023 roku (k. 55 i 82). Wnioskiem z 17 grudnia 2024 r. pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Renaty Żywickiej od rozpoznania sprawy I USKP 184/24. Sąd Najwyższy w składzie sędziego Sądu Najwyższego Oktawiana Nawrota rozpoznał wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Renaty Żywickiej i postanowieniem z 9 kwietnia 2025 r. w sprawie I NWW 299/24 oddalił wniosek

(akta sprawy I USKP 184/24, karta 104 oraz pismo z 22 maja 2025 r. przedłożone sędziemu sprawozdawcy przez Przewodniczącego I Wydziału Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych 29 maja 2025 r.). W uzasadnieniu wniosku wskazano, że sędzia wyznaczony do rozpoznania sprawy powołany został na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W dalszej części uzasadnienia wnioskodawca powołał się na orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego, mające uzasadniać wniosek o wyłączenie sędziego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrzenie sprawy w związku z wnioskiem w skardze kasacyjnej z 11 września 2023 roku należy poprzedzić konstatacją, że w sprawie zostały złożone dwa wnioski zbieżne w treści. Drugi z 17 grudnia 2024 r., czyli późniejszy został rozpatrzony negatywnie i wydane postanowienie z 9 kwietnia 2025 r. uprawomocniło się. Obecne postanowienie obejmuje wniosek pierwszy, czyli wcześniejszy, który ze względu na chronologię nie może być rozpatrzony w świetle art. 53¹ § 1 pkt 2 jako złożony po raz kolejny, z powołaniem tych samych okoliczności, na zasadzie art. 53¹ § 2 k.p.c., czyli pozostać w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 23 lipca 2024 r., II USK 497/22, Legalis nr 3123626; 17 sierpnia 2025 r., I USK 90/24, Legalis nr 3111111). Zasadą jest, że każdy wniosek jest rozpatrywany samodzielnie i wynika z tego, że dopiero kolejny (drugi) z nich mógłby być oceniany w aspekcie powyżej cytowanego przepisu.

Zagadnienia rozpatrywane na skutek złożonych obu wniosków są zbieżne, co do treści, co nie jest obojętne dla rozpatrzenia sprawy. W art. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym z dnia 8 grudnia 2017 r. wyrażona jest dbałość o jednolitość orzecznictwa, co skłania do tezy, że niepodważanie statusu sędziego jest zasadniczym punktem wyjścia przy ocenie obu wniosków, co nie może spotkać się w nich z odmienną kwalifikacją. Z uwagi jednak na wskazaną samodzielność Sąd

Najwyższy w obecnej sprawie podkreśla zgodnie z art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, że „Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy, lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego, lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”.

Ustrój i postępowanie przed sądami określają ustawy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. Polskie prawo decyduje w tym zakresie, co potwierdził Trybunał Konstytucyjny. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji). Oznacza to, że wyłączenie sędziego jest ściśle określone w ustawie, a zatem nie może być dowolne. Odwołanie się we wniosku do uchwały Sądu Najwyższego oraz orzecznictwa ponadnarodowego nie zmienia oceny, że decyduje polska ustawa zgodna z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, zawiera myśli, które mogą być wykorzystywane w praktyce orzecniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa. Sąd Najwyższy zauważył w postanowieniu z dnia 5 grudnia 2023 r. (I USK 205/23, LEX nr 3649714), że wyłączenie sędziego jest ściśle określone w ustawie, a zatem nie może być dowolne. Odwołanie się we wniosku do uchwał i orzeczeń Sądu Najwyższego oraz przepisów prawa europejskiego nie zmienia oceny, że decyduje polska ustawa zgodna z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 lutego 2025 r., I CSK 2784/23, Legalis nr 3183345).

W literaturze przedmiotu M. Wiącek ((w:) M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243, Warszawa 2016, art. 87, IV. Zasady systemu źródeł prawa w RP) wskazuje się, że: 1) na poziomie Konstytucji dokonano zamknięcia katalogu źródeł prawa powszechnie obowiązującego; stanowienie prawa powszechnie obowiązującego jest dopuszczalne tylko w formach przewidzianych w Konstytucji i tylko przez podmioty, którym Konstytucja powierza w tym zakresie kompetencję prawodawczą; 2) jednoznacznie wskazano na dopuszczalny zakres materii prawnych, jakie mogą stać się przedmiotem regulacji w aktach prawa wewnętrznego, a więc w szczególności w uchwałach

rządowych lub zarządzeniach ministrów (art. 93 Konstytucji); 3) Konstytucja odrzuciła PRL-owską koncepcję wyłączności ustawy (art. 92 Konstytucji); 4) Konstytucja określiła miejsce aktów prawa międzynarodowego w systemie źródeł prawa.

W wyroku z 4 marca 2020 r., P 22/19 orzekł, iż art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2019 r., poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Podobnie orzeczono w odniesieniu do podstawy wyłączenia sędziego w procedurze cywilnej - art. 49 k.p.c. *iudex suspectus* (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 23 lutego 2022 r., P 10/19 i z 2 czerwca 2022 r., P 13/19). W tym pierwszym rozstrzygnięciu wskazano, że ze względu na zbieżne wzorce konstytucyjne i obecne zarzuty wniosku argumentacja ta ma odpowiednie zastosowanie na gruncie art. 41 § 1 k.p.k. Art. 49 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

Właściwe ukształtowanie składu orzeczniczego ma istotne znaczenie, gdyż w szerszej perspektywie wpisuje się w konstytucyjne (art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), konwencyjne (art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności), a także unijne (art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej) gwarancje dostępu jednostki do sądu właściwego, prawidłowo umocowanego i bezstronnego. Nie oznacza to jednak, że w

konsekwencji każdy sędzia Sądu Najwyższego nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i w konsekwencji każdorazowo sąd z udziałem takiego sędziego jest nienależycie obsadzony. Gdy zaś chodzi o prymat prawa europejskiego, to w przypadku konfliktu w tym zakresie między prawem polskim a ponadnarodowym to dla sądu polskiego pierwszeństwo powinno mieć orzeczenie polskiego Trybunału Konstytucyjnego (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21). Oznacza to, że powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 21 kwietnia 2020 r., Kpt 1/20).

W związku z powyższym Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

(J.K.)

[a.ł]